

Eindrapport Opvolging Evaluatie Subsidieregeling HWBP

Datum Juni 2021
Status Definitief

Inhoud

1	Samenvatting—4
1.1	Aanleiding—4
1.2	Aanpak—4
1.3	Resultaten—4
2	Algemeen—6
2.1	Het HWBP en de subsidieregeling—6
2.2	Evaluatie van de subsidieregeling—6
2.3	Opvolging van de evaluatie van de subsidieregeling—6
2.4	Governance—7
3	Werkpakket I: Betere toepassing regeling—8
3.1	Introductie standaard toetskader voor het begrip doelmatigheid—8
3.2	Toepassing Life Cycle Costing (LCC) binnen de kaders van de regeling—9
3.3	Omgang met “fastlane” en kleine projecten—9
3.4	Subsidiabiliteit specifieke kostenposten—10
3.5	Indexering—10
3.6	Moment indienen aanvraag subsidieverlening en -vaststelling—11
3.7	Eerder inschakelen aannemer—12
3.8	Toepassing en informatie over PPI, SSK en LCC—13
3.9	Instrumentarium ‘light’ toepassen—13
3.10	Knip innovatief en regulier deel van een project—13
3.11	Administratie en verantwoording subsidie voor innovatie—14
4	Werkpakket II: Verbeteringen die raken aan solidariteit—15
4.1	Grondverwerving—15
4.2	Moment van subsidiëring grondverwerving—16
4.3	Toepassing LCC: omgang met hogere beheer- en onderhoudskosten—16
5	Werkpakket III: Verbeteringen die de regeling raken—18
5.1	Kleine kans, groot gevolg—18
5.2	Maximaliseren baten en risico’s—19
5.3	Begrippen vaststelling subsidie planuitwerkingsfase—19
5.4	Tekstuele aanpassingen regeling: SSK2010, vervallen paragraaf—19
6	Werkpakket IV: Monitoring ervaringscijfers & kengetallen—21
6.1	Start met de monitoring van ervaringscijfers en kengetallen—21
7	Vervolg—22
7.1	Meer ervaring opdoen—22
7.2	Monitoren werkelijke kosten—22
7.3	Evaluatie van de Waterwet in 2023—22
7.4	Vervolg—22
8	Colofon—23

1 Samenvatting

1.1 **Aanleiding**

Het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) staat voor de belangrijke maatschappelijke opgave om de waterveiligheid van Nederland te borgen. Door uitvoering van maatregelen binnen het HWBP voldoen de primaire keringen in 2050 aan de norm die in 2017 is vastgesteld. Hoe de maatregelen worden bekostigd, is vastgelegd in de Regeling subsidies Hoogwaterbescherming (kortweg: subsidieregeling).

Elke vijf jaar wordt de subsidieregeling geëvalueerd op doeltreffendheid en de effecten van de subsidieregeling in de praktijk. Op basis van de eerste evaluatie van de subsidieregeling HWBP voor de periode 2014-2019 zijn een aantal aanbevelingen gedaan. Tijdens de opvolging van de evaluatie subsidieregeling zijn de aanbevelingen en verbeterpunten uitgewerkt tot voorstellen tot verbetering van (uitvoering van) de regeling.

Doel van dit eindrapport is het vastleggen van alle verbetervoorstellen ter verantwoording van het doorlopen proces en als naslagwerk voor de volgende evaluatie. Per aanbeveling of verbeterpunt uit de evaluatie is het voorstel en de impact op de regeling opgenomen. De voorstellen zijn waar mogelijk al vastgesteld.

Het rapport is bedoeld voor alle betrokken partijen inclusief de minister van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.

1.2 **Aanpak**

De programmadirectie van het HWBP (PD HWBP), het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat - Directoraat Generaal Water en Bodem (DGWB) en de Unie van Waterschappen (UvW) hebben gezamenlijk de regie gevoerd op het tot stand komen van de verbetervoorstellen. Een klankbordgroep heeft inhoudelijk gereflecteerd. De klankbordgroep hechtte waarde aan de integraliteit van de voorstellen waarbij doelmatigheid en de HWBP-programmadoelen voorop staan, met ook oog voor de alliantieprincipes.

Besluitvorming heeft plaatsgevonden conform de governance-afspraken. Verbetervoorstellen binnen de kaders van de regeling zijn vastgesteld in het managementteam (MT) PD HWBP of het Programmabestuur HWBP, eventueel met informeren van de Werkgroep Waterkeringen (WWK)/ de Commissie Waterkeringen (CWK) en het Financieroverleg. Verbetervoorstellen met financiële impact of die een wijziging van de regeling vergen zijn vastgesteld in het Financieroverleg (FO) na raadpleging van WWK/CWK en het Programmabestuur HWBP.

1.3 **Resultaten**

Een groot aantal verbeterpunten heeft geleid tot een verduidelijking van de regeling of aanscherping van de werkwijze van PD HWBP. Dit is geland in factsheets en handreikingen die zijn vastgesteld in het MT PD HWBP of het Programmabestuur HWBP. Ook is een referentiekader ontwikkeld om in de begeleiding het gesprek te kunnen voeren over de kosten van een doelmatige projectaanpak.

De subsidieregeling is per 1 april 2021 aangepast voor bredere toepassing van indexerende en enkele tekstuele aanpassingen. Op het vlak van beheer en onderhoud is besloten de regeling niet aan te passen, maar de toepassing van Life Cycle Costing (LCC) explicieter te maken. Ook voor het moment van subsidiëring van grondverwerving wijzigt de regeling conform het voorstel niet. Aan het voorstel voor de grondslag voor subsidie van grondverwerving wordt nog gewerkt, besluitvorming is voorzien in 2021. Het onderzoek naar de mogelijkheden om risico's met een kleine kans en een groot gevolg centraal te beleggen, heeft geleid tot twee

varianten. De alliantie zoekt uit welke variant(en) haalbaar en wenselijk zijn om in een pilot te testen. Daarnaast worden verbeteringen voor de risicodossiers opgepakt.

De administratieve lasten voor innovatieve projecten wordt verkleind. Dit wordt nog in een aanpassing van de regeling verwerkt.

Met deze maatregelen is de verwachting dat de (uitvoering van) de subsidieregeling doelmatiger wordt. Bij de getroffen verbetermaatregelen is geen kwantificering van het effect mogelijk, maar zondermeer is vast te stellen dat de informatievoorziening rondom de subsidieregeling is verbeterd.

De komende tijd wordt meer ervaring opgedaan; bijvoorbeeld tijdens het toepassen van het referentiekader. Ook worden de werkelijke kosten gemonitord. Hierdoor zal bij de volgende evaluatie van de regeling in 2024 meer data beschikbaar zijn.

Bij de volgende evaluatie van de regeling worden ook de resultaten van de evaluatie van de Waterwet in 2023 meegenomen.

2 Algemeen

2.1 **Het HWBP en de subsidieregeling**

In het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) werken Rijkswaterstaat en alle waterschappen samen aan een waterveilig Nederland. Doel van het HWBP is om in 2050 alle primaire keringen op een sobere en doelmatige wijze versterkt te hebben, zodat deze voldoen aan de wettelijke normen zoals die zijn vastgelegd in de Waterwet.

Het Rijk en de gezamenlijke waterschappen financieren het HWBP beide voor 50%. Dit gebeurt op basis van een subsidieregeling: de Regeling subsidies Hoogwaterbescherming (kortweg: subsidieregeling). De subsidieregeling is sinds 1 april 2014 van kracht. Volgens de subsidieregeling en conform Art. 4.24 Awb moet de subsidieregeling elke vijf jaar worden geëvalueerd. Dit gebeurde in 2019 voor het eerst en is vastgelegd in de rapportage: Evaluatie subsidieregeling HWBP, Decisio, 19 december 2019.

2.2 **Evaluatie van de subsidieregeling**

Met de evaluatie is in beeld gebracht wat de effecten zijn van de subsidieregeling, of de werking van de subsidieregeling doeltreffend is geweest en of de uitvoering van de subsidieregeling doelmatig is geweest in de afgelopen vijf jaar. Het onderzoeksbureau heeft geconcludeerd dat de subsidieregeling doeltreffend is, omdat het bijdraagt aan het laten voldoen van de keringen aan de norm. Er is op dit moment geen noodzaak is om de subsidieregeling fundamenteel aan te passen. Wel zijn er binnen de huidige subsidieregeling verbeteringen nodig in de uitvoering om de doelmatigheid van aanpak en ontwerp van verbetermaatregelen verder te waarborgen. De aanbevelingen en verbeterpunten uit de evaluatie bieden aanknopingspunten om de werking van de subsidieregeling te optimaliseren. Bij het verder uitwerken hiervan, bleek dat voor sommige punten een aanpassing van een artikel van de subsidieregeling wenselijk was.

2.3 **Opvolging van de evaluatie van de subsidieregeling**

De opvolging van de aanbevelingen en verbeterpunten uit de evaluatie is in het afgelopen jaar in samenwerking tussen Rijk, waterschappen en programmadirectie HWBP verder uitgewerkt. Voorliggend eindrapport toont een overzicht hiervan. In een beperkt aantal gevallen zijn de aanbevelingen niet in dit verband overgenomen, omdat de aanbevelingen reeds zijn geïmplementeerd. Zo heeft het Programmabestuur HWBP in Q4 2019 een besluit genomen over de HAFIR-uurtarieven en is de ingangstoets getest en geïmplementeerd in 2020. Het toetsproces is verbeterd, de begeleidingsagenda is geïmplementeerd en de wijze van rapporteren is verbeterd door een nieuwe aanpak in Q2 2021.

De programmadirectie HWBP (PD HWBP), het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat - Directoraat Generaal Water en Bodem (DGWB) en de Unie van Waterschappen (UvW) hebben gezamenlijk regie gevoerd op de opvolging van de evaluatie. Daartoe zijn alle verbeteracties verdeeld in vier werkpakketten, met ieder een trekker (PD HWBP, DGWB of UvW), passend bij de onderlinge rolverdeling en verantwoordelijkheid. De regiegroep bewaakte de samenhang tussen de verbetervoorstellen en betrok de alliantie in verschillende gremia.

Werkpakket I en IV gaan over een betere toepassing van de regeling binnen de kaders en is getrokken door de PD HWBP. Werkpakket II omvat verbeteringen die raken aan solidariteit en is getrokken door de UvW. Werkpakket III gaat over verbeterpunten die de regeling raken en is getrokken door DGWB. Alle partijen (alliantiepartners inclusief DGWB en UvW) zijn via klankbordgroepen en diverse overleggremia betrokken bij de uitwerking van de werkpakketten.

2.4

Governance

Programmadirectie HWBP, UvW en DGWB hebben gezamenlijk regie gevoerd op het oppakken van de aanbevelingen en verbeterpunten. Verbetervoorstellen zijn via de klankbordgroep in de gremia WWK, CWK, AO, PB en FO besproken. Afhankelijk van of het verbeterpunt binnen de kaders past, de solidariteit van de waterschappen raakt of de financiën en/of kaders raakt, is het informerend, oordeelsvormend of besluitvormend geagendeerd.

Een overzicht met verbeterpunten, gremia en data is als bijlage opgenomen zodat overwegingen eenvoudiger terug te vinden zijn.

3 Werkpakket I: Betere toepassing regeling

Binnen dit werkpakket zijn de aanbevelingen en verbeteringen opgepakt die het gebruik van de bestaande regeling verbeteren. De PD HWBP heeft het werkpakket uitgewerkt in samenwerking met DGWB, UvW en keringbeheerders.

Dit hoofdstuk geeft invulling aan hoofdaanbeveling 2 uit het evaluatierapport: *"Concretiseer en leg vast wat met een doelmatige projectaanpak en een doelmatige versterkingsmaatregel bedoeld wordt."*

Besluitvormingsgremium: Programmabestuur HWBP, zo nodig instemming van Financiersoverleg.

3.1 **Introductie standaard toetskader voor het begrip doelmatigheid**

Beoogd resultaat

Oorspronkelijk was het beoogd resultaat een toetskader als instrument om de doelmatigheid van projecten te beoordelen, zowel voor wat betreft de doelmatigheid van de aanpak als de doelmatigheid van de maatregel. Bij de uitwerking van dit verbeterpunt zijn, in afstemming binnen de alliantie, twee keuzes gemaakt:

- Focus op een kader voor de projectaanpak, omdat daar de meeste energie op zit binnen de alliantie.
- Ontwikkeling en doorontwikkeling van een instrument voor de alliantie dat bedoeld is als gezamenlijke kennisbasis dat een vroegtijdig gesprek tussen keringbeheerder en PD HWBP ondersteunt.

Aanpak en behaald resultaat

Op basis van een inventarisatie is ervoor gekozen de focus te leggen op een referentiekader voor de projectaanpak. Om het instrument efficiënt en behulpzaam voor de alliantie te maken, is in een brede vertegenwoordiging uit de alliantie (het kernteam, regieteam, klankbordgroepen en BAO) en met de onafhankelijke expertise van AT Osborne, aan het referentiekader gewerkt. Dit referentiekader is in Q1 2021 opgeleverd en wordt in Q2 2021 via WWK, CWK, AO, PB, FO in besluitvorming gebracht. Het referentiekader bevat vijf kengetallen op basis van ervaringscijfers van onder meer HWBP2-, HWBP- en Ruimte voor de Rivier-projecten.

Het instrument maakt het eenvoudiger om de subsidiabiliteit (doelmatigheid) van een projectaanpak te onderbouwen en te toetsen op basis van bijvoorbeeld kosten bij vergelijkbare projecten. Dit vergroot de voorspelbaarheid en de transparantie van de subsidieverlening. Vanuit het referentiekader kunnen keringbeheerders vooraf, bij het maken van het plan van aanpak, eenvoudiger inschatten en onderbouwen of een raming van een project min of meer overeenkomt met de te verwachten kosten.

Het instrument houdt hierbij rekening met verschillen in complexiteit van projecten, zoals de complexiteit rondom de opgave en omgeving. Daarmee biedt het referentiekader een gezamenlijk perspectief, met oog voor projectspecifiek maatwerk en ieders rol binnen de alliantie. Ook de begeleidingsteams uit de programmadirectie HWBP maken gebruik van dezelfde data bij reviews en toetsing. Het referentiekader draagt op deze manier bij aan een tijdige, objectieve en transparante dialoog over projectkosten.

Ondanks de focus in het kader op de projectaanpak, geeft het kader ook handvaten voor de kosten van een ontwerp. Dit vormt – samen met het stappenplan sober en doelmatig ontwerp en de verbeteringen rond LCC- het kader voor een ontwerp.

Vervolg: Na besluitvorming over het referentiekader in het Programmabestuur Q2 2021 wordt het resultaat gepubliceerd op de Kennisbank van het HWBP en start de PD HWBP een implementatietraject, bestaande uit aanpassen van documenten en aanpassen van opleidingen. Daarnaast ontwikkelen de PD HWBP en de keringbeheerders het referentiekader verder, op basis van gerapporteerde werkelijk gemaakte kosten van afgeronde HWBP-projecten. Dit is een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Het verbeterpunt 'start met de monitoring van ervaringscijfers en kengetallen' (zie paragraaf 6.1) is meegenomen in de uitwerking van bovenstaand verbeterpunt toetskader/referentiekader.

3.2 Toepassing Life Cycle Costing (LCC) binnen de kaders van de regeling

Beoogd resultaat

In het plan van aanpak van de opvolging van de evaluatie zijn de beoogde resultaten beschreven:

- Betere duiding, toelichting LCC en hoe dit in te vullen binnen HWBP: 'Achtergrondrapport' LCC toegelicht en een werkwijzer. Relatie met trajectaanpak en ingangstoets.
- Vastleggen verbetering PD HWBP: begeleidingsaanpak op LCC-onderwerpen in begeleidingsagenda, toetsoptiek en toetscriterium.
- Vergroten kennis van LCC binnen de alliantie (uitlichten best practices, delen van praktijkvoorbeelden LCC in verschillende projectfasen in bv PM/TM community, nieuwsbrieven, 'factsheet LCC' of in handreiking opnemen)

Aanpak en behaald resultaat

Adviesbureau HKV heeft in opdracht van en in samenwerking met PD HWBP en UVW een handelingsperspectief LCC opgesteld. Doelmatigheid in projecten staat hierin centraal, waarbij de LCC-systematiek een goed instrument is voor de vergelijking van de kosten tussen alternatieve oplossingen. In het handelingsperspectief wordt geconcretiseerd hoe en wanneer LCC gebruikt kan worden voor HWBP-projecten.

Voor de totstandkoming van dit document zijn het Adviesteam Dijkontwerp en de klankbordgroep geraadpleegd. Ter ondersteuning van het handelingsperspectief zijn vier cases uitgewerkt op basis van voorbeelden uit de praktijk. Deze cases zijn als bijlagen in het handelingsperspectief te vinden. Daarnaast is ook een bijlage 'Zicht op financiën: een toelichting op subsidiabiliteit maatregelen HWBP' te vinden in het handelingsperspectief. Hierin staat een nadere toelichting van subsidiabiliteit en nadere definities van sober en doelmatig in de context van het HWBP.

Het handelingsperspectief geeft geen aanpassing op de regeling, maar is bedoeld als verduidelijking van de bestaande werkwijze om LCC te gebruiken om bij te dragen aan de doelmatigheid van HWBP projecten. Het programmabestuur HWBP heeft besloten om in de HWBP-projecten LCC-analyses toe te passen volgens het opgestelde handelingsperspectief. In navolging op het handelingsperspectief LCC is ook gewerkt aan een vernieuwde factsheet LCC.

Het resultaat van zowel het handelingsperspectief als de vernieuwde factsheet wordt in Q2 2021 gepubliceerd op de Kennisbank van het HWBP.

3.3 Omgang met "fastlane" en kleine projecten

Beoogd resultaat

Duidelijkheid over de huidige werkwijze ten aanzien van fastlane. Bij fastlane worden subsidieaanvragen van verschillende fasen gecombineerd. Daarbij hoort ook het 'light' toepassen van de vereisten uit de regeling voor kleine projecten. Daarnaast is een afweging nodig om al dan niet van de fastlane-procedure gebruik te maken.

Aanpak en behaald resultaat

Na een probleemanalyse is de werkwijze in de Kennisbank van het HWBP verduidelijkt; met focus op voor- en nadelen van fastlane en bijbehorende voorwaarden. Tevens is tekst toegevoegd over 'light' toepassen van instrumenten bij kleine projecten. Door betere informatievoorziening op deze onderwerpen kunnen beheerders sneller en betere afwegingen maken bij kleine, eenvoudige projecten. Dit komt de uniformiteit en doelmatigheid van projecten ten goede.

Het resultaat is gepubliceerd op de Kennisbank van het HWBP.

3.4

Subsidiabiliteit specifieke kostenposten

Beoogd resultaat

Verduidelijking van de informatie over de subsidiabiliteit van de volgende kostenposten:

- kabels en leidingen;
- achterstallig onderhoud (incl. nieuw voor oud (kunstwerk), en vervanging; kunstwerk bij einde levensduur a.g.v. andere functies) en schadeherstelkosten;
- meekoppelkansen;
- tussenstukken (delen van de dijk die niet afgekeurd zijn);
- kosten voor voorbereiding, administratie en toezicht (VAT-kosten) van een projectoverstijgend programmteam;
- aanbestedingskorting en bonussen voor aannemers;
- tenderkostenvergoeding;

Aanpak en behaald resultaat

Na een brede inventarisatie is voor de volgende kostenposten de subsidiabiliteit beschreven: programmabureaukosten, stappenplan sober en doelmatig (beheer & onderhoud), niet-fysieke maatregelen, redeneerlijn nieuwe inzichten tijdens de verkenning en planuitwerking, vermeden kosten dijkversterking, kabels en leidingen, financiële contractprikkels, kosten inzet gemeenten, externe huisvestingskosten. Voor de onderwerpen gaat het om een vastlegging van de bestaande werkwijze. De meeste onderwerpen zijn dan ook door het management team (MT) van de Programmadirectie HWBP vastgesteld. Voor een aantal onderwerpen (stappenplan sober en doelmatig, redeneerlijn nieuwe inzichten, financiële contractprikkels) is er aparte besluitvorming geweest via WWK, CWK en het Programmabestuur HWBP (Q2 2021).

Het resultaat is gepubliceerd op de Kennisbank van het HWBP.

3.5

Indexering

Beoogd resultaat

Duidelijkheid geven over de mogelijkheid tot indexering. De vraag was of de mogelijkheid tot indexering al dan niet kon worden uitgebreid.

Aanpak en behaald resultaat

Indexeren kan bij een realisatiefase die op meer dan 40 miljoen euro is begroot. Met een aantal waterschappen is de wens besproken, op welke wijze dit verruimd zou kunnen worden en wat daar de gevolgen van zouden zijn. Vervolgens is het voorstel, waarvoor een wijziging van de regeling nodig was, afgestemd met UvW en DGWB en besproken in WWK, CWK, Programmabestuur en Financieroverleg van juni 2020.

Vervolgens is het traject van aanpassing van de regeling in gang gezet door het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. UvW en PD HWBP zijn geconsulteerd

over de concept-wijziging. Op 26 januari 2021 is de aanpassing gepubliceerd in de Staatscourant, de wijziging is ingegaan op 1 april 2021.

De wijziging zorgt voor eenduidigheid over de wijze van indexeren en voorkomt onduidelijke kosten of risico's in de raming van langer lopende fasen. De regeling is op dit punt gewijzigd. Door deze wijziging wordt de indexering, die op het programma wordt ontvangen, doorgezet naar de subsidieontvanger, indien deze er bij vaststelling van een subsidie om vraagt. Daarmee worden potentiële tussentijdse kostenstijgingen voor de keringbeheerder (deels) opgevangen. Voor het totale programma loopt de indexering op programmaniveau altijd voor op de indexering die op de projecten wordt uitbetaald bij de vaststelling.

Het resultaat is gepubliceerd op de [Kenniskbank](#) van het HWBP.

3.6

Moment indienen aanvraag subsidieverlening en –vaststelling

Beoogd resultaat

Voorstel tot verbetering van het moment van indienen van subsidieaanvragen. Voor de vaststelling van de realisatiefase is op grond van ervaringen een extra verdieping gemaakt.

In de subsidieregeling staat dat een aanvraag voor subsidieverlening moet worden ingediend voordat de activiteiten van een projectfase zijn afgerond en dat de aanvraag voor subsidievaststelling uiterlijk zes maanden na voltooiing van de projectfase moet worden ingediend.

Voor de afronding van de fase is een eindverantwoording nodig om te beoordelen of de activiteiten en resultaten, waarvoor subsidie verleend is, uitgevoerd en geleverd zijn (zie artikel 12 lid 2a). Die eindverantwoording is ook nodig voor het verlenen van subsidie voor de volgende fase (zie artikel 6, lid 3a,4a en 5a) als onderbouwing voor de geplande activiteiten en kosten. Ook kan op die manier beoordeeld worden of er dubbelingen tussen de fasen zitten.

Aanpak en behaald resultaat

Binnen de programmadirectie zijn drie scenario's besproken voor het moment van indienen van de aanvraag voor verlening en vaststelling.

- Scenario 1: volgorde eerst vaststelling fase 1 dan verlening fase 2
- Scenario 2: volgorde eerst verlening fase 2 dan vaststelling fase 1
- Scenario 3: gelijktijdige vaststelling fase 1 en verlening fase 2

Omdat de regeling ruimte voor maatwerk biedt en er situaties kunnen optreden om voor een andere volgorde te kiezen, is een voorkeursvolgorde beschreven. Hiermee wordt het moment van het indienen van de verantwoordingsrapportage explicieter geagendeerd.

Deze verduidelijking heeft geen juridische of financiële gevolgen, aangezien de mogelijkheid om voor een ander dan het voorkeursscenario te kiezen in stand blijft. Bij voorkeur wordt de vaststelling van de afgeronde fase en de verlening voor de komende fase op 1 moment gecombineerd. Dit is efficiënter dan wanneer de aanvragen apart worden ingediend.

Het resultaat is gepubliceerd op de [Kenniskbank](#) van het HWBP.

Einde realisatiefase

Voor de vaststelling van de realisatiefase is hierop nog een verdiepingsslag gemaakt, om scherper te markeren hoe voltooiing van de realisatiefase van een HWBP-subsidie wordt gedefinieerd. Artikel 4 van de regeling beschrijft welke kosten voor subsidie in aanmerking komen in de realisatiefase. Daarin staat geen eenduidig eindpunt of specificatie van de term "voltooiing" beschreven. Daarom is een voorstel

gedaan om dit te verduidelijken en tevens scherper te onderscheiden wat het resultaat is van de realisatiefase in termen van de HWBP-subsidie.

Het voorstel betreft:

1. Het moment van voltooiing van het project ten behoeve van subsidievaststelling wordt gekoppeld aan het Plan van Aanpak (PvA) realisatiefase in plaats van mijlpalen met betrekking tot het uitvoeringscontract, projectplan Waterwet of overdracht van het beheer.
2. De term "dijk veilig" wordt in de vereisten voor vaststelling vervangen door "Maatregel uitgevoerd" (of "Dijk versterkt").
3. De keringbeheerder wordt verzocht om de verantwoordingsrapportage van de realisatiefase op te stellen als de bulk van het werk is uitgevoerd, bijvoorbeeld als het werk wordt overgedragen aan de keringbeheerder of een ander in het Plan van Aanpak te formuleren moment.
4. Vaststelling van de realisatiesubsidie vindt plaats binnen zes maanden na afronding van de bulk van de werkzaamheden. Voor de afrondende werkzaamheden daarna, met beperkte kosten maar een langere doorlooptijd, wordt een werkdocument overeengekomen, waarin de afspraken over afronding worden vastgelegd. De subsidie voor deze werkzaamheden is al verstrekt ten tijde van de subsidieverlening, waarbij dan ook werkafspraken worden gemaakt over de afronding. Bij voorkeur wordt ook het moment van vaststelling (in termen van activiteiten / processtap / streefdatum) al in het PvA/realisatiebeschikking subsidieverlening vastgelegd.

De uitwerking betreft een verduidelijking, geen voorstel voor aanpassing van de regeling. De toelichting op de regeling zal naar aanleiding van onderstaand voorstel naar verwachting wel aangepast moeten worden, evenals teksten op de website t.a.v. Vaststelling subsidie en termen in het Waterveiligheidsportaal (WVP).

Het voorstel is besproken in de klankbordgroep Opvolging evaluatie van 18 februari 2021 en vervolgens nog voorgelegd aan vijf waterschappen met ervaring in het afronden van de realisatiefase van een HWBP-project. Het voorstel wordt in Q2 2021 ter informatie voorgelegd aan de WWK en naar verwachting ook aan het Programmabestuur HWBP.

Het resultaat zal in Q2 2021 worden toegevoegd aan de Kennisbank-pagina over [verlenen en vaststellen subsidieaanvragen](#).

3.7

Eerder inschakelen aannemer

Beoogd resultaat

Uit de evaluatie is gebleken dat de subsidieregeling vroege marktbenaderingen niet in de weg zit. In sommige gevallen is er wel sprake van inefficiëntie; door aanvullende tussentijdse toetsen en marktbenaderingsstrategieën die niet door een voltallig integraal toetsteam beoordeeld zijn. Om inefficiëntie zo veel mogelijk te vermijden is een handelingskader op basis van ervaring uit eerdere projecten nodig.

Aanpak en behaald resultaat

Op basis van de ervaringen van een aantal projecten zijn best practices opgehaald. Deze zijn vertaald naar een handelingsperspectief, waarin de focus ligt op hoe de uitgangspunten van de subsidieregeling (voorcalculatie) gebruikt kunnen worden in de totstandkoming van de marktbenadering. Deze vertaling is voorgelegd aan de verschillende IPM-community's en de klankbordgroep Opvolging evaluatie.

De projectteams en begeleidingsteams vanuit de PD HWBP bespreken het onderwerp marktbenadering als onderdeel van de begeleidingsaanpak. Projectteams kunnen kiezen voor een vroegtijdige marktbenadering. Hiermee halen ze marktkennis (voornamelijk uitvoeringskennis) eerder aan boord, om zo risico's gerelateerd aan de uitvoering te beheersen.

Het opgestelde handelingsperspectief vroege marktbenadering bevat een set met handvaten waarmee de keringbeheerder –indien wenselijk en mogelijk- de marktbenadering en aanbesteding, tijdig kan opstarten om zo parallel te schakelen met de subsidieaanvraag bij HWBP.

Indien de aanbesteding plaats vindt na de verlening van subsidie planuitwerking, en de toetsing van de marktbenaderingsstrategie was geen onderdeel van aanvraag subsidie planuitwerking, dan verandert er niets aan de huidige werkwijze. De aanbesteding zal in een tussentijds toetsmoment integraal getoetst worden en indien nodig herijkt worden.

Het resultaat van het opgestelde handelingsperspectief wordt in Q2 2021 gepubliceerd op de [Kennisbank](#) van het HWBP.

3.8 Toepassing en informatie over PPI, SSK en LCC

Beoogd resultaat:

In het plan van aanpak van de opvolging van de evaluatie is het beoogd resultaat algemeen beschreven: Betere informatievoorziening van instrumenten als PPI, SSK, LCC. Bij uitwerking zijn de volgende resultaten benoemd: actuele factsheets, formats, uitgangspunten en best practices voor de toepassing van instrumenten zoals PPI, SSK en LCC. Deze informatie moet op de website van het HWBP inzichtelijk zijn, worden actief door de programmadirectie uitgedragen in de begeleidingsgesprekken en worden gedeeld via de communities. Daarbij moet ook aandacht zijn voor de mogelijkheden om het instrumentarium 'light' toe te passen in kleine projecten.

Aanpak en behaald resultaat

Na een brede inventarisatie zijn voor de volgende kostenposten de factsheets en/of informatie op de website geactualiseerd: risicomanagement, planningsmanagement en kostenmanagement. Ook voor uurtarieven waterschappen (verbeterpunt HAFIR) en BTW grondaankopen heeft een actualisatieslag plaatsgevonden. Deze onderwerpen zijn voor het voetlicht gebracht in de communitybijeenkomst projectbeheersing van 10 december 2020.

De aanpak en behaald resultaat over de toepassing van en informatie over LCC zijn terug te vinden in paragraaf 3.2.

Voor de meeste onderwerpen gaat het om een vastlegging van de bestaande werkwijze. De meeste onderwerpen zijn, na afstemming met de klankbordgroep Opvolging Evaluatie, door het MT van de programmadirectie HWBP vastgesteld.

Het resultaat is gepubliceerd op de [Kennisbank](#) van het HWBP.

3.9 Instrumentarium 'light' toepassen

Beoogd resultaat

Werkwijze toepassen 'light' instrumentarium bij kleine projecten.

Aanpak en behaald resultaat

Deze aanbeveling is gecombineerd uitgewerkt met de aanbeveling Omgang met fastlane en kleine projecten (zie paragraaf 3.3). De aanbevelingen zijn gecombineerd uitgewerkt omdat ze gaan over projecten met kleine omvang en de fastlane een verdere verbijzondering voor de aanpak van die projecten betreft.

3.10 Knip innovatief en regulier deel van een project

Beoogd resultaat

Meer duidelijkheid over activiteiten die vallen onder innovatieve en reguliere subsidie. Aandachtspunt is dat het geen verzware van de administratieve lasten voor innovaties met zich meebrengt.

Aanpak en behaald resultaat

De gewenste verduidelijking in het onderscheid tussen het reguliere en innovatieve deel van een project is vastgelegd in een redeneerlijn. De redeneerlijn is uitgewerkt om te bepalen welke activiteiten en kosten voor 100% subsidie in aanmerking komen. Er wordt daarbij onderscheid gemaakt tussen innovatie in een versterkingsproject en een zelfstandige innovatie. Door middel van drie vragen kan een keringbeheerder controleren of er sprake is van innovatiesubsidie, reguliere subsidie of geen subsidie.

De redeneerlijn is voor publicatie gedeeld binnen de alliantie als controle op bruikbaarheid. Omdat het om een bestaande werkwijze gaat is deze in het MT van de programmadirectie HWBP op 25 augustus 2020 vastgesteld.

De redeneerlijn is gepubliceerd op de [Kennisbank](#) van het HWBP.

3.11

Administratie en verantwoording subsidie voor innovatie

Beoogd resultaat

Een verkenning welke manieren er zijn om de administratieve lasten te verminderen, beoordelen of deze mogelijk en doelmatig zijn en deze te implementeren.

Aanpak en behaald resultaat

Op basis van een inventarisatie en analyse is gebleken dat de administratieve lasten voor innovatieve projecten verkleind kunnen worden door het schrappen van de jaarlijkse financiële verantwoording voor eenvoudige innovatieve projecten. In WWK, CWK, AO en PB van Q1 2021 is het voorstel goedgekeurd. De verwachting is dat hiermee orde € 100.000 kan worden bespaard aan administratieve lasten in de periode 2021-2023.

Vervolgacties:

Dit voorstel vergt een aanpassing van de regeling aangezien de huidige werkwijze verankerd is in de regeling. Deze wijziging zal door de PD HWBP en DGWB worden geconcretiseerd. Het resultaat zal op de [kennisbank](#) van het HWBP gepubliceerd worden. Tevens wordt bekeken of in aanloop naar de wijziging al in de geest van de wijziging gewerkt kan worden bij nieuwe innovatieve subsidieaanvragen.

4

Werkpakket II: Verbeteringen die raken aan solidariteit

In dit hoofdstuk zijn de aanbevelingen en verbeteringen opgepakt die raken aan de solidariteit binnen de alliantie. Dit zijn onderwerpen die afstemming vergen binnen de alliantie tussen keringbeheerders. De UvW heeft dit onderdeel uitgewerkt in samenwerking met de PD HWBP, DGWB en keringbeheerders.

Dit onderdeel geeft onder meer invulling aan hoofdaanbeveling 2d uit het evaluatierapport: "... te onderzoeken of nadere uitgangspunten nodig zijn voor het beleid rondom grondverwerving voor versterkingsmaatregelen."

Besluitvormingsgremium: Financieroverleg

4.1

GrondverwervingBeoogd resultaat

Bevestigen of veranderen van de uitgangspunten subsidiëring grondverwerving.

Aanpak en behaald resultaat

In deel B van de subsidieregeling zijn twee gronden voor subsidiabiliteit van grondverwerving benoemd:

- Ten behoeve van een sober en doelmatig ontwerp,
- Het beleid van de individuele keringbeheerder wordt gevolgd.

Hierdoor ontstaan verschillen in subsidiëring van grondverwerving en het roept de vraag op of elk beleid sober en doelmatig is.

Alternatieven voor het in eigendom nemen van de primaire kering zijn in beeld gebracht; inclusief de voor- en nadelen daarvan. De Universiteit Utrecht werkte dit uit in het kader van het AllRisk-programma. In het inventarisatierapport van Universiteit Utrecht is een beslisboom opgenomen die kan worden doorlopen om de verschillende mogelijkheden van zakelijk en publiekrecht af te wegen.

Er zijn drie projectcasussen uitgewerkt waarbij gepoogd is afwegingen op basis van de beslisboom uit te werken. Het resultaat is wisselend, omdat het ontbreekt aan een beoordelingskader waarin het verband wordt gelegd tussen de verschillende (juridische) mogelijkheden van het verwerven van ruimte voor de primaire kering en het effect daarvan op het volgens de norm functioneren van de primaire kering gedurende de levensduur.

Er is geïnventariseerd wat de kosten van grondverwerving waren in HWBP-2 en hoe ze zijn geraamd in het HWBP. Geconstateerd kan worden dat deze kosten voor het programma vele honderden miljoenen zal bedragen.

Daarnaast is bij een aantal waterschappen navraag gedaan naar kosten en opbrengsten van grondeigendom. Er is gebleken dat over het algemeen met de opbrengsten van verpachting of uitgifte van vruchtgebruik de aankoopkosten niet binnen beperkte tijd (<25 jaar) terugverdiend kunnen worden.

Er is consensus over het willen opheffen van de tegenstrijdigheid in de regeling waarin twee verschillende uitgangspunten voor subsidiabiliteit worden genoemd. Er wordt naar gestreefd om subsidiabiliteit ten behoeve van een sober en doelmatig ontwerp als uitgangspunt te nemen, maar er is nog geen duidelijkheid is hoe dit kan worden vastgesteld. In deel A van de regeling is gesteld dat hier een stroomschema voor wordt opgesteld. Er is voorgesteld om een werkgroep uiterlijk in Q3 2021 hiervoor een beoordelingskader te laten opstellen. In deze werkgroep moet voldoende juridische én technische kennis aanwezig zijn om het effect van de juridische status op het functioneren van de primaire kering gedurende de levensduur te kunnen duiden. Het handelingsperspectief LCC en de Beslisboom grondverwerving zijn hierbij het uitgangspunt. In de werkgroep zullen Adviesteam

Dijkontwerp, leden van WWK, programmadirectie en deskundigheidsplatform vastgoed HWBP worden betrokken.

HWBP-projecten in de verkenningsfase dienen hier vanuit de praktijk nadere invulling aan te geven. De Unie van Waterschappen wordt trekker van de nieuwe werkgroep.

Er is nadere duiding gegeven van situaties waar de grondpositie achterstallig is ten opzichte van het geldende beleid van de keringbeheerder. In lijn met uitgangspunten voor achterstallig onderhoud en de uitgangspunten van HWBP2 is gesteld dat achterstallige grondposities van oppervlakken waar reeds een primaire kering aanwezig is niet subsidiabel zijn. Echter, als er binnen de bestaande keringzone aanvullende maatregelen nodig zijn om een sober doelmatig ontwerp te kunnen realiseren, is dit wel subsidiabel. Voorbeelden hiervan zijn het aanbrengen van constructie of een bekleding in/op de bestaande kering. Deze duiding kan worden meegenomen in het op te stellen beoordelingskader.

Het rapport van Universiteit met daarin de Beslisboom grondverwerving wordt op de website van het HWBP gepubliceerd.

4.2 Moment van subsidiëring grondverwerving

Beoogd resultaat

Voorstel voor wel/niet subsidiëren vroegtijdige grondaankopen.

Aanpak en behaald resultaat

Uit de evaluatie van de subsidieregeling volgde een voorstel om subsidiëring van grondaankopen tijdens de verkennings- of planuitwerkingsfase mogelijk te maken. Subsidiëring van grondaankopen die tijdens de verkennings- en/of planuitwerking worden gerealiseerd zijn reeds mogelijk via de zogenoemde 'warme brief' procedure, zie paragraaf 3.2.1 van deel B van de regeling. Uitkering van subsidie vindt plaats in de realisatiefase, wanneer duidelijk is welk deel van de grondverwerving daadwerkelijk voor een sober en doelmatige versterking van de kering noodzakelijk is. Het risico van vroegtijdige grondaankopen van oppervlakken buiten de versterking is voor de keringbeheerder, aangezien de beheerder dit risico het beste kan beheersen.

In de werkgroep is onderzocht of het mogelijk is om grondverwerving te financieren nog vóórdat het project in het programma is opgenomen. Dit is niet mogelijk. Aangezien het vooraf niet mogelijk is het benodigde oppervlak exact vast te stellen worden overhoeken tot maximaal 3% van het benodigde oppervlak voor versterking gesubsidieerd.

4.3 Toepassing LCC: omgang met hogere beheer- en onderhoudskosten

Beoogd resultaat

Voorstel voor omgang met hogere beheer- en onderhoudskosten naar aanleiding van de LCC-afweging.

Aanpak en behaald resultaat

De kosten voor beheer en onderhoud van een dijkversterking zijn volgens de regeling voor rekening van het uitvoerende waterschap. In de evaluatie van de subsidieregeling is de vraag op tafel gekomen of dit geen onevenredig hoge kosten voor de keringbeheerder met zich mee brengt.

Er zijn drie cases uitgewerkt in het handelingsperspectief dat voor LCC is opgesteld (zie paragraaf 3.2). Op basis van deze uitwerking is door het Programmabestuur van het HWBP op 17 maart 2021 vastgesteld dat de huidige regeling redelijk en billijk is

ten aanzien van instandhoudingskosten, en dat de regeling niet hoeft worden aangepast.

De voorbeelden zijn terug te vinden bij het opgestelde handelingsperspectief voor toepassing LCC (zie paragraaf 3.2).

5 Werkpakket III: Verbeteringen die de regeling raken

In de evaluatie is geconcludeerd dat de regeling doelmatig is en het daarom niet noodzakelijk is de subsidieregeling aan te passen. Bij de uitwerking is gebleken dat voor een paar verbeterpunten een aanpassing van een artikel gewenst is. DGWB heeft dit onderdeel uitgewerkt in samenwerking met PD HWBP, UvW en keringbeheerders.

Dit onderdeel geeft invulling aan hoofdaanbeveling 3 uit het evaluatierapport: *"Verken de mogelijkheden (en effecten) om de 'kleine kans groot gevolg' risico's op programmaniveau te beleggen."*

Besluitvormingsgremium: Advies aan de Minister van Infrastructuur en Waterstaat door Financieroverleg, eindbesluitvorming Minister van Infrastructuur en Waterstaat.

5.1 Kleine kans, groot gevolg

Beoogd resultaat

Verkenning van mogelijkheden (en effecten) om de 'Kleine kans, groot gevolg' risico's te beleggen. De aanname is dat hierdoor de risicoreserveringen bij aanvraag kleiner worden, waarmee voorkomen wordt dat waterschappen geld overhouden (bij niet optreden risico) of juist te kort komen (bij optreden risico). Het aanpakken hiervan moet de doelmatigheid vergroten, door bij de aanvraag van de subsidie (op basis van voorcalculatie) dichterbij de werkelijke kosten te komen.

Aanpak en behaald resultaat

Een adviesbureau heeft een uitgebreide probleemanalyse uitgevoerd en kwam tot het volgende: 'Risicoreserveringen blijken te ruim of te krap te zijn. Harde cijfers ontbreken echter nog, omdat er nog niet veel HWBP-projecten in de realisatiefase zitten. Ervaring bij andere programma's laat zien dat het in de toekomst aan de orde zal zijn.'

Het onderzoek heeft geresulteerd in een selectie van twee kansrijke varianten die nader onderzocht zijn. De essentie van de twee varianten is dat er over de projecten heen (op het niveau van de programmadirectie) een post onvoorzien wordt gecreëerd die bedoeld is om grote tegenvallers op te vangen. Het onderscheid in deze twee varianten zit vooral in de wijze waarop deze post wordt ingezet en dus onder welke condities er uitkering plaats vindt:

- a) Op het moment dat zich een specifiek (voorafgesproken) risico voordoet waarvan de kans klein is, maar die leidt tot grote consequenties;
- b) Op het moment dat de gehele raming in een bepaalde mate wordt overschreden, dus niet gekoppeld aan specifieke risico's.

Het is op dit moment niet mogelijk de precieze financiële implicaties inzichtelijk te maken voor de varianten. Echter zijn naast de eventuele kwantitatieve opbrengsten, de kwalitatieve opbrengsten zeker zo belangrijk. En is het de inschatting van het adviesbureau dat het creëren van een vangnet meer comfort gaat bieden en daarmee een bijdrage gaat leveren aan de oplossing van het probleem.

Vervolgacties:

Voor beide varianten is meer uitwerking nodig. Het adviesbureau adviseert daar niet mee te wachten tot er meer data beschikbaar is, maar daar nu al ervaring mee op te doen door een testfase te starten.

In het Financieroverleg in Q2 2021 wordt voorgelegd om bij een positieve juridische check en verdere gezamenlijke uitwerking van de proef, een definitief

besluit te nemen over het testen. Op korte termijn kan dan de uitvoerbaarheid worden getest als het gaat om de afspraken die aan de start van de fase gemaakt moeten worden. Echter kunnen pas op de langere termijn de financiële effecten en uitvoerbaarheid worden getest als het gaat om het afhandelen van kleine kans groot gevolg risico's en overschrijdingen.

Daarnaast is een voorstel gedaan voor optimalisatie van de huidige situatie. Het eindrapport verkenning kleine kans groot gevolg risico's zal uiterlijk Q3 2021 worden ontsloten.

5.2 Maximaliseren baten en risico's

Beoogd resultaat

Onderzoeken of er meer comfort te geven is wat betreft het opvangen van risico's, en of dit zorgt voor de beoogde projectgebonden bijdrage.

Aanpak en behaald resultaat

In de evaluatie subsidieregeling wordt de suggestie gedaan de minimale en maximale daadwerkelijke kosten te limiteren. Wat betekent dat als de raming met een bepaald bedrag of percentage overschreden wordt, dit gedekt wordt vanuit het programma. Daar staat tegenover dat als de raming met een bepaald bedrag of percentage onderschreden wordt (een meevaller), dit terugvloeit naar het programma.

Deze suggestie is meegenomen in de verkenning naar 'Kleine kans, groot gevolg' risico's. Gedurende het onderzoek is gebleken dat meevallers niet zondermeer teruggestort kunnen worden. Wel is geconstateerd dat een aantal waterschappen met meerdere HWBP-projecten hun overschotten bewust inzetten om eventuele tekorten bij andere HWBP-projecten binnen het waterschap op te vangen. De suggestie om een vangnet in te richten indien de raming met een bepaald bedrag over percentage wordt overschreden, is verwerkt in een van de varianten. Aangezien bij de varianten het uitgangspunt is dat deze dusdanig comfort bieden dat ramingen in de toekomst minder robuust worden opgesteld, kan dit ertoe bijdragen dat grote overschotten minder vaak voorkomen. Zie hiervoor het eindrapport verkenning kleine kans groot gevolg risico's in het HWBP.

5.3 Begrippen vaststelling subsidie planuitwerkingsfase

Beoogd resultaat

Duidelijkheid over nut en noodzaak van uitbreiding van de definitie in de subsidieregeling. Indien nodig aanpassing.

Aanpak en behaald resultaat

In de subsidieregeling staat dat de aanvraag tot vaststelling van subsidie vergezeld gaat met een door Gedeputeerde Staten goedgekeurd projectplan of vastgesteld inpassingsplan. Met de omzetting van grote delen van de Waterwet naar de Omgevingswet, vervallen de begripsbepalingen inpassingsplan en projectplan. Het inpassingsplan wordt deel van het omgevingsplan en voor het projectplan komt het projectbesluit in de plaats, in die zin dat het in de subsidieregeling HWBP alleen gaat om projectbesluiten voor de aanleg, verlegging en versterking van primaire waterkeringen. De begripsomschrijving van planuitwerkingsfase komt te luiden: fase volgend op de verkenningsfase, waarin het voorkeursalternatief wordt uitgewerkt om te komen tot vaststelling en goedkeuring van een projectbesluit. De omgevingswet treedt naar verwachting op 1 januari 2022 in werking.

5.4 Tekstuele aanpassingen regeling: SSK2010, vervallen paragraaf

Beoogd resultaat

Aanpassen tekst regeling indien er noodzaak toe is en geen bezwaren tegen zijn.

Aanpak en behaald resultaat

Uit de evaluatie van de subsidieregeling in 2019, volgt de conclusie dat er op dit moment geen noodzaak is om de subsidieregeling HWBP aan te passen. Wel is er aangegeven dat bij het uitwerken van de verbeterpunten kan blijken dat een aanpassing van een artikel te bevelen is.

Sinds 1 april 2021 zijn twee juridisch-technische verbeteringen doorgevoerd. Ten eerste is het begrip 'Standaardsystematiek Kostenramingen 2010' en de bijbehorende begripsomschrijving vervangen door 'Standaardsystematiek kostenramingen 2018: ramingsystematiek die is vastgelegd in CROW-publicatie nr. D3049'. Ten tweede was abusievelijk in artikel 4, derde lid de verwijzing naar artikel 3 weggevallen. Dat is nu hersteld.

Daarnaast zal paragraaf 5 van de regeling, en derhalve artikelen 25, 26 en 27, bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet vervallen. Paragraaf 5 betreft een overgangsregeling voor subsidie voor activiteiten die zijn voltooid voor 1 januari 2017 en wordt niet meer toegepast.

Met de omzetting van grote delen van de Waterwet naar de Omgevingswet, worden ook een paar andere kleine punten gewijzigd, zodat aangesloten wordt bij de instrumenten en terminologie van de Omgevingswet. Het gaat onder andere om de begripsomschrijving van (kering)beheerder en planuitwerkingsfase, het vervallen van begripsbepaling inpassingsplan en projectplan en het vervangen van het begrip 'voorkeursbeslissing' naar 'voorkeursalternatief' in de verkenningsfase. De Omgevingswet treedt naar verwachting op 1 januari 2022 in werking.

6 Werkpakket IV: Monitoring ervaringscijfers & kengetallen

Dit werkpakket geeft invulling aan hoofdaanbeveling 5 uit het evaluatierapport: "*Start met de monitoring van ervaringscijfers en kengetallen.*" Dit vergt geen aanpassing van de regeling. De PD HWBP zal dit werkpakket trekken in nauwe samenwerking met de UvW en alliantiepartners en in afstemming met DGWB.

Besluitvormingsgremium: Programmabestuur HWBP, voor zover nodig.

6.1 **Start met de monitoring van ervaringscijfers en kengetallen**

Beoogd resultaat

Een monitoringssysteem & informatiesysteem. Door het structureel delen en analyseren van kentallen en ervaringscijfers van afgeronde fasen van HWBP projecten wordt het begrip doelmatigheid verder geoperationaliseerd. Hiermee kan het standaard toetskader uit werkpakket 1 verder verbeterd worden.

Aanpak en behaald resultaat

Deze aanbeveling is gecombineerd uitgewerkt met de aanbeveling toetskader/referentiekader. Zie paragraaf 3.1.

- 7 Vervolg
- 7.1 **Meer ervaring opdoen**
In 2019 bevond het merendeel van de projecten zich in de (voor-)verkenningfase, waardoor de uitkomsten uit dit eerste evaluatierapport over de regeling als een tussenstand kunnen worden beschouwd. Bij de volgende evaluatie van de regeling in 2024 zal er meer data beschikbaar zijn. Meer projecten zijn afgerond en veel projecten bevinden zich in de realisatiefase, waar het meeste geld in om gaat.
- 7.2 **Monitoren werkelijke kosten**
Tijdens de eerste evaluatie van de regeling (2019) zijn de werkelijke kosten vergeleken met de gesubsidieerde kosten. Daaruit bleek dat deze tussen 2014 en 2019 gemiddeld lager waren dan vooraf geraamd. Daarbij geldt dat op termijn de verhouding tussen werkelijke kosten en verleende subsidies een ander beeld kan geven, omdat veel projecten in de (voor-)verkenningfase zaten (met lagere kosten en kleinere risico's) en de komende jaren meer projecten in de realisatiefase zullen komen. Het oppakken van de aanbevelingen en verbeterpunten, moet er voor zorgen dat de werkelijke kosten en gesubsidieerde kosten dichterbij elkaar komen.
- 7.3 **Evaluatie van de Waterwet in 2023**
In 2023 wordt de Waterwet geëvalueerd. In de Waterwet is een aantal uitgangspunten vastgelegd die ten grondslag liggen aan de subsidieregeling. Tijdens de opvolging van de evaluatie is gebleken dat er voor verschillende verbeterpunten een verband ligt met de evaluatie van de Waterwet. Dit geldt bijvoorbeeld als het gaat om subsidiëring op basis van voorcalculatie en de 10 procent projectgebonden eigen bijdrage van het uitvoerende waterschap. Deze punten worden meegenomen in de evaluatie van de Waterwet. Soms gaat het om specifieke verbeterpunten waarbij een verband is met de evaluatie van de Waterwet. Bijvoorbeeld bij de verkenning kleine kans groot gevolg risico's. Momenteel kan een van de varianten niet beproefd worden, omdat daarvoor een wijziging van de Waterwet nodig zou zijn. De uitkomsten van deze evaluatie kunnen van invloed zijn op de subsidieregeling en de volgende evaluatie daarvan.
- 7.4 **Vervolg**
Dit eindrapport geeft overzicht van de invulling van de aanbevelingen en verbeterpunten zoals aangedragen in de eerste evaluatie subsidieregeling HWBP (2019). Bijna alle punten zijn opgepakt en afgerond. Een aantal complexe punten loopt door in een ander verband. Het gaat om de volgende onderwerpen:
- Verkenning kleine kans groot gevolg risico's – Er zal juridisch uitgezocht moeten worden of het mogelijk is om een variant te gaan beproeven. Ook is overeenstemming nodig over de invulling van de proef, alvorens een definitief besluit te kunnen nemen;
 - Grondverwerving – Een werkgroep wordt ingesteld die in Q3 2021 met voorstellen komt voor het opheffen van de verschillen in subsidiabiliteit van grondverwerving
 - LCC – De komende tijd worden het handelingsperspectief LCC en de uitgewerkte cases benut bij het volgen van de LCC-systematiek. In navolging op het handelingsperspectief LCC wordt ook gewerkt aan een vernieuwde factsheet LCC.
 - Referentiekader – De eerste versie van het referentiekader is klaar voor gebruik. Nu is het zaak ervaring op te gaan doen en bij te stellen waar nodig.

8 Colofon

Dit rapport is een gezamenlijke uitgave van de alliantie Hoogwaterbeschermingsprogramma, de Unie van Waterschappen en het Directoraat-Generaal Water en Bodem van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.

Opdrachtgevers

Programmadirectie HWBP, Unie van Waterschappen, DGWB

Auteurs rapport

Regieteam:

- Linda Holvast (DGWB)
- Sanne van den heuvel (UvW)
- Henk Weijers (UvW)
- Deon Slagter (PD HWBP)
- Christian Slot (PD HWBP)

Schrijfteam programmadirectie:

- Laurens Broeze (PD HWBP)
- Binnaz Dogan-Tekatli (PD HWBP)
- Chris Klunder (PD HWBP)
- Linda Kamphuis (PD HWBP)
- Josan Tielen (PD HWBP)
- Deon Slagter (PD HWBP)
- Kenrick Heijn (PD HWBP)
- Christian Slot (PD HWBP)

Klankbordgroep Opvolging evaluatie:

- Piet van Erp (Waterschap Vechtstromen)
- Fanny Baltus (Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier)
- Roeland van Woerkom (PD HWBP)
- Koen de Gans (Waternet)
- Marco Taal (DGWB)
- Nico van den Wollenberg (Waterschap Rivierenland)
- Martine Olde Wolbers (Rijkswaterstaat Bestuursstaf)

Bijlage: overzicht verbeterpunten, gremia en data

Paragraaf	Verbeterpunt	Gremium	Datum
3.1	Introductie standaard toetskader voor het begrip doelmatigheid	Programmabestuur	Q2 2021
3.2	Toepassing Life Cycle Costing (LCC) binnen de kaders van de regeling	Programmabestuur	Q1 2021
3.3	Omgang met "fastlane" en kleine projecten	MT programmadirectie	Q3 2020
3.4	Subsidiabiliteit specifieke kostenposten	MT programmadirectie / Programmabestuur	Q2 2021/eerder
3.5	Indexering	Financieringsoverleg	Q2 2020
3.6	Moment indienen aanvraag subsidieverlening en -vaststelling	MT programmadirectie	Q1/Q2 2020
3.7	Eerder inschakelen aannemer	Programmabestuur	Verwacht Q3 2021
3.8	Toepassing en informatie over PPI, SSK en LCC	MT programmadirectie	divers
3.9	Instrumentarium 'light' toepassen	Zie 3.3	
3.10	Knip innovatief en regulier deel van een project	MT programmadirectie	Q3 2020
3.11	Administratie en verantwoording subsidie voor innovatie	Programmabestuur	Q1 2021
4.1	Grondverwerving	ntb	ntb
4.2	Moment van subsidiering grondverwerving		
4.3	Toepassing LCC: omgang met hogere beheer- en onderhoudskosten	Programmabestuur	Q1 2021
5.1	Kleine kans, groot gevolg	ntb	ntb
5.2	Maximaliseren baten en risico's	Zie 5.1	
5.3	Begrippen vaststelling subsidie planuitwerkingsfase	Financieringsoverleg	Q2 2020

5.4	Tekstuele aanpassingen regeling: SSK2010, vervallen paragraaf	Financieringsoverleg	Q2 2020
6.1	Start met de monitoring van ervaringscijfers en kengetallen	Zie 3.1	